

การถอดบทเรียน
เกษตรปลอดภัย

เครือข่าย ศพก.
ตำบลโพทรววม
อำเภอเมืองสิงห์บุรี
จังหวัดสิงห์บุรี

สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

คำนำ

โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นงานนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ต้องมีการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้ ศพก. เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ และที่สำคัญคือเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ภายใต้ประเด็น “เกษตรปลอดภัย” และดำเนินการถอดบทเรียนจังหวัดละ ๑ เรื่อง โดยการคัดเลือก ศพก. หรือเครือข่าย ศพก. ที่มีจุดเด่นในเรื่องเกษตรปลอดภัย เพื่อใช้เป็นต้นแบบและแนวทางในการส่งเสริมการเกษตรแบบปลอดภัยโดยกระบวนการเกษตรกรถ่ายทอดสู่เกษตรกรด้วยตนเอง

เรืออากาศตรีบัญชา เพ็ชรรัักษ์ เกษตรกรต้นแบบ ศพก.เครือข่าย ต.โพกรวม อ.เมืองสิงห์บุรี จ.สิงห์บุรี ที่มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ยอมรับในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สามารถตอบสนองการให้บริการทางการเกษตรในพื้นที่ตามวัตถุประสงค์ของ ศพก. ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการนี้สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี จึงได้คัดเลือก เครือข่าย ศพก. ต.โพกรวม อ.เมืองสิงห์บุรี จ.สิงห์บุรี เป็นต้นแบบในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการใช้เป็นต้นแบบและเป็นแนวทางในการผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรต่อไป

สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี

กรกฎาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
การถอดบทเรียน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี	๑
๑. ประวัติความเป็นมา	๑
๒. แรงจูงใจในการทำเกษตรปลอดภัย	๒
๓. วิธีการดำเนินงาน	๓
๔. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๗
๕. ปัญหา อุปสรรคและวิธีการแก้ไข	๗
๖. ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม	๗
๗. การขยายผลสู่เกษตรกรอื่น ๆ	๘
ภาคผนวก	๙

การถอดบทเรียน

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี พ.ศ. ๒๕๖๓

อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

๑. ประวัติความเป็นมา

ชื่อ - สกุล

เรืออากาศตรีบัญชา เพ็ชรรัักษ์

อายุ

๕๗ ปี

ที่อยู่

๒๐/๑ บ้านไร่กล้วย หมู่ ๖ ตำบลโพธิ์รวม
อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี

ที่ตั้งแปลง

๒๐/๑ บ้านไร่กล้วย หมู่ ๖ ตำบลโพธิ์รวม
อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี

สถานภาพ

สมรสกับนางศรีัญญา เพ็ชรรัักษ์

มีบุตร ๒ คน คือนายน้ำเพชร เพ็ชรรัักษ์

จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย

ศิลปากร และนายณฤชา เพ็ชรรัักษ์ กำลัง

ศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ

เทพสตรี จังหวัดลพบุรี

ประวัติการทำงาน

อดีตข้าราชการที่ กองวิทยากร กรมสื่อสาร

อิเล็กทรอนิกส์ทหารอากาศดอนเมือง

กรุงเทพมหานคร

๑.๑ เกษตรกรต้นแบบ

เรืออากาศตรีบัญชา เพ็ชรรัักษ์ เกษตรกรต้นแบบ ทำเกษตรกรรมแบบพอเพียงและเกษตรผสมผสานบนพื้นที่ ๒ ไร่ ได้เรียนรู้เสริม ศึกษา และทดลองจึงตัดสินใจทำเกษตรผสมผสาน โดยปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ทั้ง ๒ อย่างไปพร้อมกันเพื่อลดความเสี่ยง จำทำให้มีผลผลิตเพื่อบริโภค และยังเหลือไว้ออกจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ โดยมีการเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชอายุสั้น เพราะสามารถเก็บผลได้เร็ว นำมาทานจำนวนหนึ่ง และที่เหลือก็สามารถนำมาขายได้ เช่น กะเพรา ข่า ผักโขม ผักสลัด นอกจากนี้ยังมีผลไม้ต่างเช่น กล้วยหอม กล้วยเล็บมือนาง มะนาว ฝรั่ง เป็นต้น

๑.๒ ศพก. เครือข่าย อ.เมืองสิงห์บุรี

เนื่องจากบ้านไร่กล้วยเป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก ที่มีความอุดมสมบูรณ์ชาวบ้านมีความรักสามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ยึดหลักประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต มีการประชุมพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร มีแหล่งทุนสำหรับการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกหลาย

ประเภท มีการดำรงชีวิตโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยประชาชนในหมู่บ้านจึงมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง และตั้งเป็น ศพก. เครือข่าย เพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

๒. แรงจูงใจในการทำเกษตรปลอดภัย

เรืออากาศตรีบัญชา เพ็ชรรักรักษ์ หรือเพื่อนบ้านเรียกว่า “จำหน่ง” เป็นชาวจังหวัดสิงห์บุรี จบการศึกษาระดับ มศ. ๓ แล้วเข้าศึกษาต่อโรงเรียนจำอากาศ อดีตเคยรับราชการทหาร สังกัด กองทัพอากาศ กองวิทยากร กรมสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ทหารอากาศดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด เนื่องจากในระหว่างการรับราชการ ตั้งแต่ ปี ๒๕๓๖ ต้องเดินทางไปกลับสิงห์บุรี – กทม. ทุกวัน ซึ่งต้องออกเดินทางแต่เช้าและกลับถึงบ้านดึก ทำให้รู้สึกเหนื่อยล้าและคิดว่าตนเองไม่มีเวลาได้อยู่ดูแลครอบครัวเท่าไร จึงได้ตัดสินใจลาออกจากราชการ และผันตัวเองมาเป็นเกษตรกรอย่างเต็มตัว โดยในช่วงแรกก็ยังไม่ประสบความสำเร็จในการทำเกษตรมากนัก แต่ก็ได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชหลายชนิดแบบผสมผสานในแปลงเดียวกัน ซึ่งแต่เดิมก็มีการปลูกไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนอยู่บ้างแล้ว หลังจากจากการศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิชาการด้วยตนเอง การขอรับคำแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะเรื่องของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จนสั่งสมประสบการณ์มากพอจึงตัดสินใจทำการเกษตรแบบผสมผสานทั้งปลูกพืชผักไม้ผลและเลี้ยงสัตว์ โดยการเลี้ยงสุกรขุน แม่พันธุ์สุกร เป็ดไข่ ไก่ไข่ ปลา และการปลูกพืชผักไม้ผล โดยเน้นการผลิตแบบปลอดภัยตามแนววิถีชีวิตแบบพอเพียง บนพื้นที่ ๒ ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่บ้านเกิดของตนเอง ณ บ้านไร่กล้วย หมู่ ๖ ตำบลโพทรววม อำเภอมเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งปัจจุบันพื้นที่แห่งนี้เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงาน และเผยแพร่ข้อมูลในด้านต่างๆ ให้กับผู้ที่สนใจได้นำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติมากมาย

แนวคิดในการทำงาน

การน้อมนำหลักคำสอนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ ๙ มาปฏิบัติ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือแนวคิดที่ เรืออากาศตรีบัญชา เพ็ชรรักรักษ์ นำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน และการดำเนินชีวิตจนถึงปัจจุบัน การที่ได้เดินลงไปหลังบ้านแล้วเห็นพืชผักเจริญเติบโตงอกงามและผลผลิตสามารถเก็บมาปรุงอาหารรับประทานในครัวเรือนได้อย่างปลอดภัย มีเหลือก็แบ่งปันให้เพื่อนบ้าน ให้ญาติและสามารถขายเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว และได้กลับมาอยู่ดูแลครอบครัวและมีเวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้นคือความสุข คือความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นของ ร.ต.บัญชา รวมทั้งการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ด้วยหลักความ “พอประมาณ” คือทำได้พอประมาณตามกำลังแรงงานและพื้นที่ที่มีอยู่ ไม่ต้องไปจ้าง ไม่สร้างหนี้สิน ใช้จ่ายทุกอย่างด้วยความประหยัด ทำทุกอย่างที่กินกินทุกอย่างที่ทำ ส่วนที่เหลือก็แบ่งปันและขายเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัวเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง

๓. วิธีการดำเนินงาน

การผลิตตามมาตรฐานพืชอินทรีย์

การจัดการสุขลักษณะสวน

- พื้นที่ปลูก ลักษณะพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ราบ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน สารเคมี จุลินทรีย์ และโลหะหนัก มีการจัดสรรพื้นที่กิจกรรมภายในฟาร์มแยกเป็นสัดส่วนชัดเจน มีการจัดทำแปลงผักเป็นแปลงย่อย ขนาด ๑x๓ เมตร บริเวณรอบๆเป็นแนวกันชน โดยปลูกพืชที่มีประโยชน์ รับประทานและจำหน่ายได้ เป็นกล้วยเล็บมือนาง และ ไม้เลื้อยหวาน มีการจัดทำผังแปลง พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกมีเอกสารสิทธิ์เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- แหล่งน้ำ น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตมาจากน้ำประปาระบบปิด และบ่อบาดาลนำมาใช้ในกระบวนการเพาะปลูกและการล้างผลผลิตก่อนจำหน่าย ซึ่งไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน สารเคมี จุลินทรีย์ มีการให้น้ำพืชด้วยระบบสปริงเกอร์โดยพิจารณาตามระยะเวลาและความต้องการของพืชผักแต่ละชนิด และตามความชื้นในดิน มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดจากการใช้งาน น้ำทิ้งจากการห้องสุขา น้ำทิ้งต่างๆ จากกิจกรรมภายในฟาร์ม เช่นจากการเลี้ยงสุกร มีการสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียจากคอกสุกรไม่ให้ลงแปลงปลูกและสิ่งแวดล้อม

- การใช้สารเคมีและการเก็บรักษา เนื่องจากในฟาร์ม ไม่มีการใช้สารเคมี ในระบบการผลิตจึงไม่มีการจัดเก็บสารเคมี แต่มีการใช้สารชีวภัณฑ์ การปุ๋ยคอก น้ำหมักต่าง ๆ รวมทั้งสารปรับปรุงบำรุงดินอื่นๆ ซึ่งปัจจัยการผลิตดังกล่าว มีสถานที่ผลิตและจัดเก็บแยกเป็นสัดส่วน ไม่ปนเปื้อนลงสู่สิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีป้าย ชี้บ่งวันเวลาที่ผลิตชัดเจนและมีบันทึกส่วนผสมและปัจจัยที่ใช้ในการผลิตครบถ้วน

การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร

เครื่องมือและอุปกรณ์ทางการเกษตร มีสถานที่เก็บรักษาที่เป็นสัดส่วน สะดวกและง่ายต่อการนำไปใช้งาน และเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีการบำรุงรักษา ซ่อมแซม และตรวจสอบอุปกรณ์และเครื่องมือก่อนการใช้งานให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

การจัดการปัจจัยการผลิต

มีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่น่าเชื่อถือได้ สามารถตรวจสอบได้พร้อมทั้งมีการจดบันทึกแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต

การปฏิบัติงานและควบคุมการผลิต

การปฏิบัติในแปลงปลูกจะมีการควบคุมการผลิตในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การปลูก การดูแลรักษาทั้งก่อนการเก็บเกี่ยว และหลัง การเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวผลผลิต การขนย้าย การพักผลผลิต การคัดแยก การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา จนถึง การขนส่ง ซึ่งในทุกขั้นตอนจะปฏิบัติจะมีการควบคุมและปฏิบัติตามมาตรฐานพีเอชอาร์รี่

- การปลูก โดยใช้เมล็ดพันธุ์ที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้อง มีการวางแผนการผลิต โดยกำหนดแผนให้มีผลผลิตสามารถเก็บขายได้ทุกเสาร์ อาทิตย์ ออกหมุนเวียนกันตลอดต่อเนื่องในรอบปี ซึ่งผักใบส่วนใหญ่ เช่น เรดโอ๊ค กรีนโอ๊ค กวางตุ้ง ผักบุ้ง ผักกาดหอม ผักโขมจีน ขึ้นฉ่าย ฯลฯ จะใช้เวลาเพาะกล้าประมาณ ๗-๑๐ วัน ก่อนย้ายลงแปลงปลูกและเก็บเกี่ยวที่อายุประมาณ ๔๕ - ๕๐ วัน การปลูกจะทยอยปลูกทุกสัปดาห์ และทุกครั้งจะไม่มี การปลูกซ้ำแปลงเดิม เช่น แปลงที่เคยปลูกผักบุ้งในครั้งต่อไปก็อาจปลูกผักสลัด และแปลงที่เคยปลูกสลัด ก็ปลูกพืชชนิดอื่น หมุนเวียนกันไป ส่วนไม้ผลชนิดอื่นๆ เช่น มะละกอ กล้วย ชมจันทร์ ก็สามารถทยอยเก็บผลผลิต ได้เรื่อย ๆ เป็นต้น

- การให้น้ำ ให้น้ำด้วยระบบสปริงเกอร์ หรือพ่นด้วยสายยาง ทุกวัน เช้า - เย็น

- การให้ปุ๋ย มีการปุ๋ยคอก จากมูลสัตว์ที่ผ่านกระบวนการย่อยสลายโดยสมบูรณ์ เช่น การนำมูลสุกรมาตากแดดให้แห้ง ทิ้งไว้ประมาณ ๑ สัปดาห์ก่อนนำไป ผสมทำปุ๋ยหมัก ก่อนจึงใช้กับแปลงพืชผัก และใช้น้ำหมักชีวภาพโดยเฉพาะน้ำหมักรกหมู เพิ่มการเจริญเติบโต เป็นต้น

- การกำจัดวัชพืช โดยใช้เครื่องตัดหญ้า และมีถอนและนำเศษซากวัชพืชไปทิ้งนอกแปลง ยกเว้นใบหญ้าแห้งจะนำไปตากแห้ง แล้วนำมาคลุมดินโคนต้นพืช

- การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน โดยการปลูกพืชหมุนเวียน การพักแปลง การใช้ชีวภัณฑ์ เช่น ไตรโคเดอร์มา บาซิลลัส บิวเวอร์เรีย ไล่เดือนฝอยกำจัดแมลง ใช้สมุนไพร ฯลฯ

- การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลักการเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวผลผลิตตามอายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม มีคุณภาพ มีคัดแยกผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพออก การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกสุขลักษณะ อุปกรณ์ ภาชนะที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว การบรรจุ มีการทำความสะอาด มีจุดคัดแยกผลผลิตที่สะอาด การขนส่งผลผลิตจากแปลงทำด้วยความระมัดระวังเพื่อไม่ให้ผลผลิตเสียหายและบอกรั่ว

การบันทึกและควบคุมเอกสาร

- มีบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงาน การจดบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติงาน การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การผลิตปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักต่างๆ แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตต่างๆ การจำหน่าย อย่งครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ทำให้สามารถทวนสอบข้อมูลการผลิตได้

๔. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ร.ต.บัญชา เพ็ชรรักษ์ ได้ปฏิบัติตามหลักวิชาการและข้อกำหนดต่างๆ ของระบบรับรองมาตรฐานพืชอินทรีย์ อย่างเคร่งครัด มีการจัดการคุณภาพของการผลิตพืชผัก การใช้เครื่องมือการเกษตรที่เหมาะสม และเพียงพอ การจัดหาปัจจัยการผลิตจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ มีระบบควบคุมการผลิตพืชผักเพื่อให้ได้คุณภาพมาตรฐานพืชอินทรีย์ จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ ได้หนังสือรับรองช่วงปรับเปลี่ยนเป็นแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ จำนวน ๒๖ ชนิดพืช ตั้งแต่วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ถึง ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒ จากสำนักงานวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕ และกรมวิชาการเกษตร ออกใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกษ.๙๐๐๐ เล่ม๑-๒๕๕๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รหัสรับรอง TAS:๕๔๘๔๒ ขอบข่ายการรับรอง: การผลิตพืชอินทรีย์ ประเภทการรับรอง: แหล่งผลิต วันที่รับรอง ๒๕ มกราคม ๒๕๖๒ วันหมดอายุ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๓ พื้นที่รวม ๐.๗๕๐๐ ไร่ จำนวน ๒๕ ชนิดพืช และยังคงรักษามาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

๕. ปัญหา อุปสรรคและวิธีการแก้ไข

- ๑) บริหารจัดการพื้นที่ที่เหมาะสมสามารถผลิตผักได้ตลอดทั้งปีและมีรายได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเป็นการลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ เช่น ภาวะ โรคและแมลงระบาด น้ำขังแปลงผักในฤดูฝน และอากาศร้อนในฤดูแล้ง
- ๒) บริหารจัดการแปลง โดยการปลูกพืชผักสลับพื้นที่ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาโรค และแมลงศัตรูพืช
- ๓) บริหารจัดการในการปลูกพืชผัก โดยการปลูกพืชผักให้หลากหลายชนิด โดยเลือกพืชที่ต้านทานโรคแมลงศัตรูพืช ให้พอเหมาะ และตามที่ถูกค่าต้องการ

๖. ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- ผลที่ได้รับจากการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- ๑) มีกิน มีใช้ มีรายได้อย่างต่อเนื่อง
  - ๒) ได้ออกกำลังกาย ทำให้สุขภาพแข็งแรง
  - ๓) เป็นที่พึ่งพาให้กับคนในชุมชนในการเรียนรู้และนำไปปรับใช้
  - ๔) เป็นที่ศึกษาดูงานของเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ทั้งในจังหวัดและนอกจังหวัด ทำให้เกิดเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างกว้างขวาง
  - ๕) เป็นเกษตรกรต้นแบบ และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรวิถีพอเพียง การผลิตพืชผักให้ได้มาตรฐาน (GAP) และอินทรีย์
  - ๖) สร้างความสุขอย่างแท้จริงให้กับคนในครอบครัว

๗. การขยายผลสู่เกษตรกรอื่น ๆ

- ๑) มีความสามารถในการถ่ายทอดผลงานหรือองค์ความรู้
  - ๑.๑) เกษตรกร/ผู้ที่สนใจ หรือหน่วยงาน สามารถเข้ามาเรียนรู้ได้
  - ๑.๒) เป็นวิทยากร นอกพื้นที่
  - ๑.๓) สื่อต่าง ๆ นำไปเผยแพร่ ทางนิตยสาร วิทยุ และโทรทัศน์
- ๒) ผลงานของท่านนำไปเป็นตัวอย่างความสำเร็จและแบบอย่างแก่เกษตรกรอย่างไรบ้าง

เกษตรกรเครือข่ายในจังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอื่น ๆ นำไปปรับใช้เป็นแบบอย่างได้
- ๓) มีการรวมกลุ่มเพื่อถ่ายทอดผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างแพร่หลายอย่างไรบ้าง
  - ๓.๑) มีกลุ่มตลาดเกษตรกร พบปะแลกเปลี่ยนกันทุกเสาร์ และอาทิตย์
  - ๓.๒) มีกลุ่ม PGS จังหวัดสิงห์บุรี พบปะแลกเปลี่ยนกันประจำทุกเดือน
  - ๓.๓) มีกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านช่องทางไลน์กลุ่ม
  - ๓.๔) การอบรมให้เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาดูงานทั้งรายบุคคล และเป็นหมู่คณะ

*****

ภาคผนวก

๑. การผลิตพืชผักตามนโยบายรัฐบาล “โครงการตลาดนำการผลิต” โดยจะทำการผลิตพืชผักที่ตลาดต้องการและนำมาจำหน่ายที่ตลาดเกษตรกรทุกวันเสาร์และอาทิตย์ สร้างรายได้เดือนละ ๑๐,๐๐๐ - ๑๒,๐๐๐ บาท ซึ่งมีสมาชิกในกลุ่มตลาดเกษตรกรให้ความสนใจและทำตามแนวคิดจนประสบความสำเร็จ สมาชิกมีรายได้สูงขึ้น ตลาดมีความเข้มแข็ง ผู้บริโภคให้การยอมรับสามารถขายหมดภายในครึ่งวัน

๒. สร้างนวัตกรรมการทำแปลงปลูกพืชผักยกพื้น ที่สามารถปลูกได้ทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุ วัยเกษียณที่มีปัญหาเรื่องปวดขา ไม่สามารถนั่งได้ ก็สามารถยืนดูแลแปลงพืชผักที่ปลูกได้โดยจุดกำเนิดของความคิดคือประสบกับตัวเอง จนได้รับความสนใจและมีผู้นำไปเป็นแบบอย่างเป็นจำนวนมาก

แปลงยกพื้นเหมาะกับทุกเพศทุกวัยมีผู้สนใจเข้าศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง

๓. เป็นเกษตรกรต้นแบบทำการเกษตรแบบครบวงจร เกษตรผสมผสาน เกษตรวิถีพอเพียง ผลิตพืชผักปลอดภัยได้มาตรฐาน GAP และอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ ลดต้นทุนการผลิตตามนโยบายรัฐบาล การบริหารจัดการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งด้านการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ โดยใช้วัตถุดิบของตนเองแทบทุกอย่าง ตั้งแต่การผลิตปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์ที่เลี้ยง น้ำหมักชีวภาพจากพืชผักที่ปลูกและสัตว์ที่เลี้ยงเช่นน้ำหมักกรหมุ่น สมุนไพรไล่แมลง โดยจะคิดค้นปรับเปลี่ยนทดลองเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้นอยู่เสมอ

ป้ายรับรองจากหน่วยงานต่างๆ

การขุดบ่อเลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภค จำหน่าย ทำปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ

พืชผักได้รับรองมาตรฐาน GAPและอินทรีย์ และการทำปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์ที่เลี้ยงและน้ำหมักชีวภาพจากวัสดุที่ปลูกเองช่วยลดต้นทุนการผลิต

๒๕ มกราคม ๒๕๖๒ ได้รับรองแปลงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จากกรมวิชาการเกษตร
โดย ผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี เป็นผู้มอบ

ประกาศเกียรติคุณปราชญ์เกษตรดีเด่นระดับเขต ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น

สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563